

Εξι βιβλία με διαφορετικό κοινό

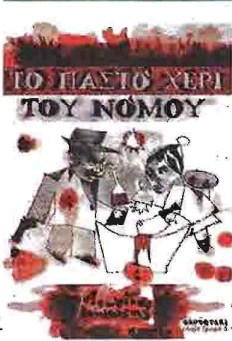
Από την Νένα Κοκκινάκη

Θεόδωρος Πάγκαλος
Με τον Ανδρέα στην Ευρώπη
εκδόσεις Πατάκη, σ. 151, € 14,13

Μιλώντας για το βιβλίο του Θεόδωρου Πάγκαλου *Με τον Ανδρέα στην Ευρώπη*, δεν θα πρέπει να σταθούμε αποκλειστικά στα στιγμιότυπα που παρατίθενται στις σελίδες του ή στις αναμνήσεις που συνδέονται με μια αναμφίβολα καθοριστική περίοδο για την Ελλάδα και την ένταξη της στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Πολύ περισσότερο δεν θα πρέπει να δούμε το βιβλίο ως «στρατευμένη ευθύνη» του γράφοντος. Ο ίδιος, άλλωστε, ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης γνωρίζει ότι η καταγραφή ιδιωτικών περιστατικών που σχετίζονται τόσο με την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και με την προσωπικότητα του Ανδρέα Παπανδρέου, του οποίου η πολιτική φιλία υπήρξε καθοριστική για τον ίδιο και τις επιλογές του, δεν πρόκειται να εκτιμηθεί ως «ιστορικό έργο». Ο Θεόδωρος Πάγκαλος καταγράφει αναμνήσεις προς χάριν των φίλων του, που ήδη τον έχουν ακούσει να τις αφηγείται, όχι τόσο για τη μεγάλη σημασία που θα αποκτούσε η προσωπική του εμπειρία όσο γιατί οι συγκεκριμένες αναμνήσεις «αναφέρονται σ' αυτόν τον μεγάλο πολιτικό και σ' αυτή τη μεγάλη πορεία της Ελλάδας προς την Ευρώπη». Μια κινηματογραφική εστίαση σε γρήγορα εναλλασσόμενες εικόνες συνιστά ένα είδος απολογισμού, μια αποτίμηση πραγμάτων, για τα οποία προφανώς η Ιστορία δεν είπε τον τελευταίο λόγο. Η συκρότηση, ωστόσο, του κειμένου και η αφηγηματική επάρκεια, σε συνδυασμό με την ιδιαιτερότητα της ματιάς του φωτογράφου μιας συγκεκριμένης πραγματικότητας, οδηγούν στην αναγνωστική απόλαυση και βεβαιώνουν ότι ο συγγραφέας δεν είναι καθόλου παρείσακτος στα εδάφη της λογοτεχνίας.

Νίκη Μαρωνίτη
Το κίνημα στο Γουδί εκατό χρόνια μετά. Παραδοχές, ερωτήματα, νέες προοπτικές
εκδόσεις Αλεξάνδρεια, (Θέματα Ιστορίας 4) σ. 198, € 15,98

Καθηγήτρια της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, ειδικευμένη στην πολιτική Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας, η Νίκη Μαρωνίτη, γνωστή από τις μελέτες και δημοσιεύσεις της, στον τόμο *Το κίνημα στο Γουδί εκατό χρόνια μετά. Παραδοχές, ερωτήματα, νέες προοπτικές*, της σειράς «Θέματα Ιστορίας» της Ωκεανίδας (υπεύθυνος της σειράς ο Κώστας Κωστής) καταπιάνεται με την ιδιαιτερότητα του Κινή-

ματος του 1909 και τις νέες ερευνητικές προοπτικές του. Σπονδυλωτή μελέτη από τέσσερα μέρη (συνοπτικό ιστορικό υπόβαθρο, ένταξη του Κινήματος στον διεθνή προβληματισμό, επιλεκτική αναμόχλευση της γενικής και ειδικής ιστοριογραφικής παραγωγής, ανοιχτά ερωτήματα), υποδείξεις ως προς τις προοπτικές που διανοίγονται στην έρευνα και πλούσια βιβλιογραφία, το βιβλίο αποκρυσταλλώνει μια κρίσιμη περίοδο της ελληνικής Ιστορίας που μέχρι σήμερα ενέπνευσε σειρά ερμηνειών. Η σύμπτωση της περσινής επετείου των 100 χρόνων, σύμφωνα με την ιστορική, διευκόλυνε τη διαπίστωση συμβολικών και πραγματολογικών ομοιοτήτων μεταξύ των δύο εποχών. Η συγγραφέας επισημαίνει προφανείς αναλογίες με το σήμερα, όπως η βαθιά κρίση, πολιτική, οικονομική, κοινωνική, η αναποτελεσματικότητα της κρατικής μηχανής, η κακή οικονομική κατάσταση με παράλληλη την αποκάλυψη σκανδάλων, στα οποία εμπλέκονταν πολιτικά και οικονομικά πρόσωπα που εξακολουθούσαν να βρίσκονται σε καθεστώς ατιμωρησίας. Όλα αυτά, ωστόσο, λειτούργησαν τότε ως αφετηρία αφύπνισης της ελληνικής κοινωνίας που επέδωκε δυναμικά ένα ελπιδοφόρο μέλλον απόλυτα διαχωρισμένο από το καταδικαστέο παρελθόν.

Jasper Griffin
ΟΜΗΡΟΥ Οδύσσεια
μετάφραση: Μάνος Σκούρας
επεξεργασία μετάφρασης, φιλολογική επιμέλεια και παραρτήματα: Πύργης Παιτρομανωλάκης
εκδόσεις Καρδαμίτσα, σ. 170, € 15,07

Το δεύτερο, μετά την *Ιλιάδα*, μεγάλο έπος της αρχαιότητας που πραγματεύεται τον περιπετειώδη επαναπατρισμό του ήρωα του Τρωικού Πολέμου Οδυσσέα, παραμένει εδώ και τρεις χιλιάδες χρόνια θεμελιώδους σημασίας για την παγκόσμια λογοτεχνία. Σύμφωνα με τον Jasper Griffin, συγγραφέα της παρούσας μελέτης, ο απόηχος του έργου εξακολουθεί να ακούγεται, όπως ανάλογα και ο απόηχος της κοσμικής έκρηξης που έθεσε σε κίνηση το Σύμπαν. Η χρηστική αυτή μελέτη του Griffin πραγματεύεται τις ποικίλες πολιτικές και πολιτισμικές αξίες του έργου, εξετάζοντας παράλληλα τη δομή και την εντυπωσιακή του ενότητα μέσα στην ποικιλία των θεμάτων του. Η ελκυστική αφήγηση των περιπετειών του Οδυσσέα, ο ηρωισμός

Πεθαίνετε, διότι έσκατοσάτε τό: ΠΝΕΥΜΑ.
Ένόςφ δέν Άναστήθῃ καί Άναστήλωθῇ τό ΠΝΕΥΜΑ, άδύνατον νά άρχισῃ ἡ ύπάρχουσα: ΖΩΝΤΑΝΗ ΕΛΛΑΣ.
Άλλά τό άπελπιστικόν δέν εἶναι ἡ άζωγράφιστος καί άκατονόμαστος αὐτή κατάστασις. Τό άπελπιστικόν εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ Έλλα-

«που υπόκειται σε βαθύ και περιπαικτικό έλεγχο», το ευρύ φάσμα των χαρακτηρισμών, η αφοσίωση, η προδοσία, το γλυκό συναίσθημα του νόστου («τίποτε για μένα δεν υπάρχει πιο γλυκό από το να δω την πατρίδα μου») χαρτογραφούνται με τρόπο κριτικό. Σύμφωνα με τον συγγραφέα της μελέτης, «κάθε κριτικός προσγειώνεται κάποτε, καθώς αναλογίζεται πόσο αναιδές είναι εκ μέρους του να ασκεί κριτική στην υψηλή λογοτεχνία». Γιατί απέναντι σε ένα έργο, του οποίου ο αντίκτυπος συνεχίζει να είναι «σαρωτικός», όπως συμβαίνει με την *Οδύσσεια*, «είναι σημαντικό για τον κριτικό να ομολογήσει τη δική του ασημαντότητα».

Λεωνίδας Βασιλειάδης
Το παστό χέρι του νόμου
εκδόσεις Φαρφουλάς,
Σειρά «Λοξή γραφή», σ. 128, € 9,05

Από τη Θεσσαλονίκη και ο Λεωνίδας Βασιλειάδης (γενν. 1963), συγγραφέας του παράδοξου αφηγήματος *Το παστό χέρι του νόμου*, ο οποίος επιστρέφει δύο χρόνια μετά την πρώτη του πεζογραφική κατάθεση (*Ο ταριχευτής ψυχίατρος και οι φωνικές νότες*). Το βιβλίο αποτελεί παρωδία αστυνομικού θρίλερ που εξελίσσεται σε μια μπουτίκ κρέατων. Πρόσωπα μεταλλαγμένα, κινούμενα έξω από τα όρια του καλού και του κακού, μέσα σε μια χαοτική κοινωνία. Αφθονος σαρκασμός, μαύρο καταιγιστικό χιούμορ, σουρεαλιστικές προδιαγραφές.

Στέφανος Τσιτσόπουλος
Flâneur
εκδόσεις Ιανός, σ. 184, € 15

Οδημοσιογράφος Στέφανος Τσιτσόπουλος, ανταποκριτής Θεσσαλονίκης στην εφημερίδα «Athens Voice», ραδιοφωνικός παραγωγός και γνωστός παρουσιαστής τηλεοπτικών εκπομπών, τιτλοφορεί το πρώτο βιβλίο του *Flâneur*, παραπέμποντας στον περιπατητή του Μποντλέρ, που περιδιαβάζει την πόλη με στόχο να τη διερευνήσει και να την εξηγήσει βιώνοντάς τη. Άλλοτε ερευνητικός και άλλοτε αμέριμνος διακατέχεται από αμφίσημα συναισθήματα που καταλήγουν στην αόριστη μεγαλοχολία του περιπατητή, το «spleen», όπως σημειώνει η Σώτη Τριανταφύλλου στον πρόλογο του βιβλίου («Διαβάτης στην πόλη»). Τα 40 κείμενα του τόμου, πλαισιωμένα από

ασπρόμαυρες φωτογραφίες του καλλιτέχνη Πέτρου Νικόλτσου, αναδύουν το άρωμα της Θεσσαλονίκης, μιας πόλης «υψηλής ιστορικής ύλης». Το βιβλίο αποτελεί μια συναρπαστική σύντηξη εικόνων και ήχων. Ο συγγραφέας ανιχνεύει το βλέμμα πίσω από την πόζα «σαν μελλοντολόγος που ρίχνει το αστικό του ταρό» διακρίνοντας «διάχυτες αισθήσεις». Το κοσμοπολίτικο πορτρέτο της περιπλάνησης καθίσταται γοητευτικότερο μετά το ταξίδι σε διάφορες μητροπόλεις του πλανήτη. Ο συγγραφέας, ωστόσο, επιστρέφει πάντα στην πόλη, της οποίας η ατμόσφαιρα τον διεκδικεί.

Ευαγγελία Μουλά, Χαρά Κοσεγιάν
Η αξιοποίηση των κόμικς στην εκπαίδευση. Διδακτικές προτάσεις - Παιδαγωγικές προεκτάσεις
εκδόσεις Κριτική, σ. 247, € 17

Ακολουθώντας τις επιταγές του «Νέου Σχολείου Δημιουργικής Μάθησης» μέσα στο πνεύμα «του πολυγραμματισμού, της διαθεματικότητας και του πλουραλισμού που προωθεί τον στοχαστικό διάλογο και υπηρετεί την κριτική σκέψη», οι δύο συγγραφείς του βιβλίου, φιλόλογοι στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με διδακτορικό στην Παιδική Λογοτεχνία και την Παιδαγωγική αντίστοιχα, προτείνουν τα κόμικς ως ένα από τα ποικίλα μέσα που έρχονται να υπηρετήσουν τον παραπάνω στόχο. Η αξιοποίηση των κόμικς και της αναντίρρητα αναπαραστατικής αμεσότητας της γλώσσας τους, ως παρέμβαση και πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών που εγκλωβίζονται στις επιταγές των αναλυτικών προγραμμάτων, μπορεί πράγματι να εμπλουτίσει την εκπαιδευτική διαδικασία «καθιστώντας το μάθημα ελκυστικότερο, ανανεώνοντας το παρωχημένο οπλοστάσιο των διδακτικών μεθόδων, εξασφαλίζοντας τη θετική ανταπόκριση των μαθητών και γεφυρώνοντας το χάσμα ανάμεσα στη ζωή εντός και εκτός σχολείου». Αισιόδοξη αντίληψη σε ό,τι αφορά τους σημερινούς μαθητές που αμφιταλαντεύονται ανάμεσα στην εικόνα και τον λόγο. Αναμφίβολα ωστόσο, οι διερωτήσεις που τίθενται γενικότερα από την εφαρμογή των επιταγών του «Νέου Σχολείου Δημιουργικής Μάθησης» και των βασικών αλλαγών που επαγγέλλεται, δεν έχουν ακόμα λάβει πειστικές απαντήσεις. Ο χρόνος θα κρίνει την εγκυρότητά τους μέσα στα σχολεία που αναζητούν τον δρόμο τους στη νέα εποχή. □

δικού Πνεύματος. Οδδέποτε τό Έλληνικόν Δαιμόνιον κατήντησεν εις τοιαύτη άποχαίνωσιν, εις τοιοῦτον άφανισμόν. Τό Έλλαδικόν Πνεῦμα άπεκρυσταλλώθη, εις ἕνα άνυπόφορον Βλακόπνευμα.

Περικλῆς Γιαννόπουλος, Ξενομανία. Νέον πνεῦμα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀναγέννησιν, εκδόσεις Ροές